

אפריל 2021

מעו"דכן מחלקת לקוחות פרטיים, העברות בין-דוריות וניהול הון משפחתי

לקוחות נכבדים,

בעדכון לקוחות זה נסקור בפניכם את עיקרי תזכיר חוק הירושה, התשפ"א- 2021 (להלן: "תזכיר החוק") שפורסם לאחרונה ועניינו ברפורמה מקיפה בדיני הירושה בישראל.

תמצית התיקונים בחוק הירושה:

בתזכיר חוק הירושה מוצעים שורה ארוכה של תיקונים משמעותיים להוראות חוק הירושה, התשכ"ה- 1965 (להלן: "חוק הירושה"). במסגרת זו, ביקש המחוקק להתאים את הוראות חוק הירושה למציאות החיים המשתנה ולהתפתחויות המשפטיות שחלו בעשרות השנים שחלפו מאז חקיקתו.

להלן יפורטו עיקרי התיקונים המוצעים:

- צוואה בהקלטה חזותית - בתזכיר החוק הוצע להוסיף דרך נוספת וחדשה לעריכת צוואה - צוואה חזותית. על פי ההגדרה תיתכן עריכת צוואה באמצעות הקלטה המשלבת תמונה וקול (כמו הקלטה בווידיאו), כאשר ביחס לצוואה זו יהיה צורך לקיים מספר הוראות צורניות המאפיינות הקלטה, שמטרתן למנוע אפשרות לזיופים.

- שינוי הגדרת בני זוג - חוק הירושה קובע את זכותו של בן זוג לרשת מכוח הדין. נכון להיום, מוכרים כ"בני זוג" מי שנשואים האחד לשני, וכן בני זוג ידועים בציבור, ובלבד שאף אחד מבני הזוג לא היה מצוי בסטטוס של נשוי לאחר לפני פטירת המוריש. עוד מכיר החוק כיום בכך שבני זוג הנשואים זה לזה הם יורשים על פי דין, גם אם אינם חיים יחד במשך שנים ארוכות.

משכך, הוצע במסגרת תזכיר החוק לשים את הדגש על כוונות הצדדים ליצירת **חיי קבע משותפים**. לשם כך מבקשת הצעת החוק להחיל **מבחן מהותי** במקום המבחן הפורמלי הקיים, כאשר אופי מערכת היחסים בין בני הזוג ייבחן גם אם בני הזוג נשואים באופן פורמלי. עוד הוצע **לקבוע חזקה** (ניתנת לסתירה) לפיה חיי משפחה במשק בית משותף לתקופה של שלוש שנים לפחות (במידה ואין לאף אחד מהם בן זוג אחר) יקימו חזקה להיותם של הצדדים בני זוג.

מאידך, כאשר בני זוג נשואים הם **פרודים**, כלומר, אינם חיים במשק בית משותף מתוך כוונה של שניהם או אחד מהם לנתק את חיי המשפחה, אף אם לא התגרשו פורמלית, תישלל מבן הזוג שנתר הזכות לרשת והוא לא ייחשב עוד בן זוג לצורך ירושה. בנוסף, הוצע בתזכיר החוק כי מקום בו בני הזוג אינם חיים חיי משפחה במשק בית משותף במשך שלוש שנים, תקום

חזקה (ניתנת לסתירה) כי הם פרודים.

- חיזוק והגנה על זכותו של בן הזוג בירושה על פי דין - במסגרת תזכיר החוק הוצע לחזק את מעמדו של בן הזוג על חשבונם של הוריי וסביי המוריש. כך, במידה שלבן הזוג שנפטר יש צאצאים (ילדים, נכדים וכד'), יחולק עזבונו באופן שוויוני בין הזוג לבין הצאצאים (כאשר העדיפות של ילדי המוריש על נכדיו תישמר). במידה שלמנוח אין צאצאים, תבוצע חלוקה כך שבן הזוג יהיה הזוכה בשני שלישים מנכסי העזבון, ואילו הורי המוריש וצאצאיהם (אחיי המוריש, אחייניו וכד') יהיו הזוכים בשליש מנכסי העזבון.

- הוספת מעגל ירושה נוסף - במסגרת תזכיר החוק הוצע לקבוע כי במידה ולמוריש אין קרובי משפחה משלושת המעגלים המוכרים כיום (צאצאים, הורים וצאצאיהם והורי הורים וצאצאיהם), תעבור זכות הירושה למי שהיה בן זוגו של ילדו של המוריש בשעת פטירתו. התיקון מצמצם את היקף זכות הירושה של המדינה, ומהווה הכרה בכך שהמצווה הסביר יעדיף להעביר את נכסיו למי שהצטרף למשפחתו במסגרת מערכת יחסים זוגית לילדו, על פני העברת נכסיו למדינה. עם זאת, מוצע כי עקרון החליפות לא יחול במקרה כזה, ולכן ילדי החתן או הכלה שנולדו מנישואים שניים לא יזכו לרשת במקומם.

- שלילת הזכות לרשת ממי שחטא כלפי המוריש - בהתאם להוראות חוק הירושה, על מנת לשלול את הזכות לרשת (וזאת לצד האפשרות שנקבעה בפסיקת בתי המשפט להטיל הגבלות על הזכות לרשת במסגרת צוואת המוריש), נדרשת הרשעה בגרימת מוות של המוריש, וכי גרימת המוות נעשתה במתכוון. מאחר שבמקרים רבים חלק מהתנאים הללו אינם מתקיימים (אי הרשעה, או הרשעה ברשלנות ולא בכוונה), מציע המחוקק להחליף את תנאי שלילת הזכות הקיימים, ולקבוע כי הזכות לרשת תישלל מקום בו נגרם מוות ובמקרה שבו הדבר נעשה בכוונה, מבלי שהדבר יחייב הרשעה פלילית ברצח או בהריגה בכוונה. מאידך, מוצע להגביל את שלילת הזכות לרשת אך ורק לגורם המוות, מבלי לשלול אותה מצאצאיו.

- הסתלקות או ביטול צוואה - בתזכיר החוק הוצע להבהיר שהתוצאה של הסתלקות של יורש מחלקו בעזבון שלא לטובת אדם מסוים, תהיה שחלקו יתווסף לחלקם של שאר היורשים על פי דין. הדברים נכונים גם במקרה שבו הוראה מהוראות צוואת המוריש מתבטלת, כך שתוצאת ביטול ההוראה תהיה זכייה של היורשים על פי דין בחלק הנוגע לאותה הוראה.

- השפעה בלתי הוגנת - במקרים רבים, מתעוררים בסכסוכי ירושה שאלת כשרות המצווה לערוך צוואה וכן השאלה האם הופעלה עליו השפעה בלתי הוגנת תוך ניצול גילו ומצבו הקוגניטיבי. על כן, בתזכיר החוק הוצע שבמידה שמתקיימים יחסי אמון מיוחדים או יחסי תלות בין המצווה לזוכה, תקום חזקה (ניתנת לסתירה) לקיומה של השפעה בלתי הוגנת. חזקה זו לא תחול על הוראה המזכה את בן זוגו או קרובו של המוריש - שכן יחסי אמון או תלות הם חלק אינהרנטי וטבעי במערכות יחסים מסוג זה. עוד הוצע בתזכיר החוק כי השתתפות בהליך עריכת הצוואה לא תוביל לפסילה אוטומטית של ההוראה המזכה, אלא רק תקים חזקה (ניתנת לסתירה) של השפעה בלתי הוגנת.

- כשרות לרשת לילד שנולד מתאי רבייה של המוריש - בהוראות חוק הירושה, נקבע כי לא תיתכן הורשה למי שנולד למעלה מ- 300 ימים לאחר פטירת המוריש וזאת, בהתעלם מהשינויים במציאות החיים ובקיומן של הפריות באמצעים טכנולוגיים (לרבות ביציות או תאי זרע מוקפאים). על כן, הוצע לקבוע כללים חדשים בכל הנוגע לזכותו של מי שנולד באמצעים טכנולוגיים לאחר פטירת המוריש.

ירושת ילד מאומץ - סעיף 16 לחוק הירושה שומר על קשר ירושה מסוים בין הילד המאומץ ובין משפחתו הביולוגית, וקובע את זכויות הירושה ביחסים שבין הילד המאומץ ובין משפחתו המאמצת. עם זאת, ובשל הקושי הרגשי הטמון בשמירת הקשר בין הילד המאומץ למשפחתו הביולוגית במסגרת הליכי ירושה, הוצע לקבוע כי מעמדו של הילד המאומץ ביחס למשפחתו המאמצת יהיה זהה למעמדו של ילד טבעי ביחס למשפחתו הטבעית, כאשר קשר הירושה בין הילד המאומץ להוריו הטבעיים יבוטל (מבלי לגרוע מהאפשרות הנתונה להורה הביולוגי להוריש את רכושו לבן שאומץ באמצעות צוואה).

מחלקת לקוחות פרטיים, העברות בין-דוריות וניהול הון משפחתי במשרדנו אמונה על העניינים הכלכליים, האישיים והמשפחתיים של לקוחות הפירמה. בין היתר, מתכננים עורכי הדין במחלקה עם ועבור לקוחותיה פרויקטים מורכבים של העברות בין-דוריות של רכוש ועסקים משפחתיים, מעניקים ייעוץ ותכנון מס מיטבי, מקימים נאמנויות שונות, לרבות נאמנויות עבור בני משפחה בעלי צרכים מיוחדים, עורכים אמנות משפחתיות ותקנונים מתאימים לצורך ניהול רכוש ועסקים, עורכים צוואות, מנסחים יפויי כוח מתמשכים (בנושאי גוף ורכוש) והסכמי ממון בין בני זוג, מנהלים ומחלקים עיזבונות וכן מנהלים סכסוכי ירושה מורכבים בפני הערכאות המשפטיות השונות.

המחלקה עתידה להעביר את הערותיה לתזכיר החוק לידי משרד המשפטים. אשר על כן, במידה שמי מלקוחותינו או ידידנו מעוניין להעיר או להתייחס לאחד השינויים האמורים, אנו מזמינים אותו להעביר את התייחסותו אלינו עד ליום 18.4.2021 לידי עו"ד אהוד אפרים, בכתובת: eephraim@fbclawyers.com.

בברכה,
פישר (FBC & Co.)

אנו עומדים לרשותכם בכל שאלה או הבהרה ונשמח לסייע ככל הנדרש.

03-6944111

shershkovitz@fbclawyers.com

שלום הרשקוביץ, עו"ד

03-6944111

skatz@fbclawyers.com

שגיא כץ, עו"ד

03-6944111

eephraim@fbclawyers.com

אהוד אפרים, עו"ד

הכלול באגרת מידע זו הוא מידע כללי בלבד, הוא אינו חוות דעת משפטית או ייעוץ משפטי ואין להסתמך עליו. כל הזכויות שמורות לפישר (FBC & Co.). להירשם למייל זה או להסרה מרשימת התפוצה: news@fbclawyers.com